

*Vojnoistorijski institut — dobitnik
Nagrade AVNOJ-a u oblasti
društvenih nauka za 1985. godinu*

Među dobitnicima Nagrade AVNOJ-a, u našoj zemlji najviše društvenog priznanja za rad i stvaralaštvo iz oblasti društvenih nauka u 1985. godini, jeste i *Vojnoistorijski institut JNA*. Još u toku narodnooslobodilačkog rata, u uslovima surovih ratnih zbivanja, Vrhovni štab Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije uvideo je potrebu za organizovanim radom na prikupljanju dokumenata jedinica i ustanova NOVJ. Zbog toga je vrhovni komandant NOV i POJ, maršal Jugoslavije Josip Broz Tito, svojom Naredbom od 13. decembra 1944. godine, formirao u sastavu Propagandnog odeljenja Vrhovnog štaba i Istorijiski institut za proučavanje narodnooslobodilačkog rata. Istom naredbom je stavljeno u zadatak i glavnim štabovima Hrvatske i Slovenije, kao i štabovima korpusa da u svojim propagandnim odeljenjima odrede odgovarajuća lica za prikupljanje i sređivanje podataka za istoriju svojih jedinica. To su, ujedno, bili i temelji na kojima su se razvijale i prve institucije i organi za pisanje istorije narodnooslobodilačkog rata i revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije.

Na putu sopstvenog razvoja, dugog nepune četiri decenije, Vojnoistorijski institut je imao nekoliko značajnih reorganizacija, izmena naziva i prepotčinjavanja. Tako je Naredbom vrhovnog komandanta NOV Jugoslavije, maršala Tita, od 1. marta 1945. godine formirano Istorijisko odeljenje za ratne opite pri Generalštabu Jugoslovenske armije. Istorijisko odeljenje, prilikom formiranja, nije raspolagalo nikakvim arhivskim materijalom, zbog čega nisu ni postojali uslovi za stvaranje eventualnog istorijskog arhiva. Za dokumentima koji su bili razasuti po raznim delovima zemlje trebalo je tek tragati. Ubrzo zatim, 26. marta iste godine, na osnovu dopisa Istorijiskog odeljenja, upućenog svim jedinicama Jugoslovenske armije, otpočeo je i organizovan rad na prikupljanju arhivske građe.

Međutim, kada je novim naređenjem o reorganizaciji Ministarstva narodne odbrane od 3. januara 1946. godine Odsek za ratne opite ušao u sastav Operativnog odeljenja Generalštaba Jugoslovenske armije, bilo je predloženo da se i umesto Istorijskog odeljenja formira Istorijski institut JA pod rukovodstvom Generalštaba JA. U skladu s ovim predlogom Institut je kao ustanova počeo da radi juna 1946. godine. Sadašnji naziv dobio je u proleće 1949. godine, kada je Vojnonaučni i izdavački institut preimenovan u Vojnoistorijski institut. Od tada pa nadalje Vojnoistorijski institut je sve više opštejugoslovenska specijalizovana naučnoistraživačka institucija JNA, koja se bavi istraživanjem, izučavanjem i obradom vojne istorije naroda i narodnosti Jugoslavije, s ciljem da doprinese poboljšanju i usavršavanju koncepcije opštenarodne odbrane, kao i daljem razvoju vojnonaučne i opšte misli.

Osnovni ciljevi i zadaci Vojnoistorijskog instituta u proteklom periodu bili su istraživanje, izučavanje i obrada narodnooslobodilačkog rata 1941—1945. i ranije ratne prošlosti naroda i narodnosti Jugoslavije. Ti zadaci su izvršavani izradom i štampanjem monografija, studija, pregleda, zbornika dokumenata i podataka o NOR-u naroda Jugoslavije 1941—1945, časopisa „Vojnoistorijski glasnik”, kao i aktivnim učešćem na naučnim, stručnim i drugim skupovima u zemlji i inostranstvu, vezanim za teme iz naše ratne prošlosti.

Valja, pre svega, imati u vidu činjenicu, kada je na primer, reč o našoj revoluciji da ona nije jednodimenzionalna već se istovremeno razvijala i ispoljavala ne samo kao vojna, nego i kao politička, ekonomska i socijalna revolucija. Iz kompleksnosti samog njenog bića proizilazi i potreba da budu kompleksne i široko zasnovane sve mere i akcije koje se preduzimaju na planu njene naučno-stručne obrade i interpretacije.

Društveni razvitak stalno postavlja, pored ostalog, i pred istorijsku nauku zadatak da razrađuje i unapređuje metod istraživačkog rada, kako bi se postigla što veća objektivnost u upoznavanju istorijskih pojava i procesa radi izgradnje istorijske svesti oslobođene fetišiziranih predstava, romantičarskih zabluda, jednostranih tumačenja, ideoloških konstrukcija i time stvorio što sigurniji oslonac za dalji razvoj ukupne društvene svesti. Zbog svega toga mesto i uloga Vojnoistorijskog instituta imaju poseban značaj.

Već nepune četiri godine posle završetka drugog svetskog rata Vojnoistorijski institut je počeo sa objavljivanjem arhivske građe o NOR-u naroda Jugoslavije 1941—1945. Tu ediciju su priznali naučni radnici i institucije širom Jugoslavije i u inostranstvu, a na mnogim

skupovima i kongresima isticana je kao pozitivan primer naučnog publikovanja arhivske građe. Do sada je publikovano 173 knjige sa oko 120.000 stranica štampanog teksta.

S obzirom na to da je težište rada Instituta bila obrada tema iz NOR-a, iz te oblasti je i najviše rađeno. To je, ujedno, bio i prioritetni zadatak i interes naših oružanih snaga, nauke i društva u celini, ali nisu zapostavljeni ni raniji ratovi, bune i ustanci, koje su vodili naši narodi. Ukupno je objavljeno 50 studija i monografija, na oko 26.000 štampanih stranica teksta. Među njima posebnu pažnju zaslužuju radovi kao što su: *Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945.* u dva toma i u dva izdanja koja su ujedno i prva celovita dela o NOR-u i revoluciji u zemlji. Isto se može reći i za *Hronologiju oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije 1941—1945*, *Istorijski atlas oslobodilačkog rata naroda Jugoslavije 1941—1945*, *Bibliografiju izdanja narodnooslobodilačkog rata 1941—1945*, *Ofanzivu proleterskih brigada u leto 1942. godine*, *Oslobođenje Istre*, *Slovenačkog primorja i Trsta 1945*, *Desant na Drvar maja 1944 — drvarska operacija* i druge.

Pored toga, Institut je izdao i zapažene knjige iz perioda ranijih ratova naših naroda kao što su: *Balkanski ratovi* u pet tomova, koji po opštoj oceni naučne kritike predstavljaju najpotpuniju obradu tih ratova. Ta literatura je nezaobilazna i masovno se koristi u školama, na fakultetima kao i u diplomatiji. Isto se može reći i za publikaciju *Prvi svetski rat*. Vojnoistorijski institut je obradio i u pet tomova publikovao i *Drugi svetski rat*.

Veliki udeo u obradi vojne istorije Institut je dao putem svog časopisa „Vojnoistorijski glasnik”, koji izlazi neprekidno 36 godina. Do sada je objavljeno 146 brojeva, sa ukupnim obimom od preko 27.000 stranica teksta. „Vojnoistorijski glasnik” kao opštejugoslovenski istorijski časopis izlazi redovno i distribuira se u 24 strane države. Sve to pokazuje da je Vojnoistorijski institut u svojoj plodnoj delatnosti publikovao 369 raznih izdanja na preko 170.000 stranica štampanog teksta. Sva izdanja Vojnoistorijskog instituta pozitivno je ocenila naša naučna i stručna kritika, a neka su dobila i društvena priznanja — „Nagrada 22. decembar”, „Nagrada 4. juli”, „Nagrada ustanka slovenačkog naroda” i dr. Posebno je značajna „Nagrada AVNOJ-a” koju je Vojnoistorijski institut dobio 1985. godine, što je i najveće društveno priznanje ovoj naučnoistaživačkoj ustanovi JNA. Za postignute rezultate Vojnoistorijski institut je primio i nekoliko značajnih odlikovanja — *Orden Narodne armije sa lovorovim vencem* (povodom 25-godišnjice rada); *Orden za vojne zasluge sa velikom zvezdom* (povodom 25-godišnjice izlaženja časopisa „Vojnoistorijski

glasnik”) i druga. Istovremeno to predstavlja i veliko priznanje brojnim generacijama koje su radile u ovoj eminentnoj ustanovi.

Arhiv oružanih snaga koji se nalazi u sastavu Instituta ima sve karakteristike savremenog specijalizovanog arhiva. U njemu se nalazi arhivska građa — nacionalno bogatstvo neprocenjive vrednosti, koja je nastala u jedinicama i ustanovama srpske i kraljevske jugoslovenske vojske, NOVJ, JA, zaplenjena od okupatora i kvislinga iz perioda drugog svetskog rata, kao i arhivska građa nastala u oružanim snagama SFRJ.

Arhivska građa koja datira do 15. maja 1945. godine raspolaže sa 1.780 fondova i 26 zbirki arhivske građe. Da bi ta građa bila što dostupnija istraživačima i naučnim radnicima izrađena su naučno-informativna sredstva: *analitički inventari, autorska, tematska i geografska kartoteka* sa preko 80.000 kartona dokumenata i *Registar dokumenata o radu KPJ, SKOJ-a i političkih organa*.

Pored originalne arhivske građe Vojnoistorijski institut raspolaže i mikrofilmovanom arhivskom građom. Oko 460.000 snimaka potiču iz 25 arhiva, instituta, muzeja i drugih ustanova iz naše zemlje, a preko 1,041.000 snimaka iz inostranstva.

Na osnovu Zakona o zaštiti arhivske građe SFRJ Arhiva oružanih snaga, zaključno sa 15. majem 1945., dostupna je svim istraživačima i naučnim radnicima iz zemlje i inostranstva. Mogu da koriste i biblioteku Vojnoistorijskog instituta, koja ima oko 8.000 bibliotečkih jedinica, pretežno iz oblasti vojne i nacionalne istorije. Tehnička sekcija, takođe, pruža istraživačima sve potrebne usluge u kserografisanju i mikrofilmovanju dokumenata.

U sastavu Instituta nalazi se i posebna *Redakcija memoarske dokumentacije o vrhovnom komandantu OS SFRJ, Josipu Brozu Titu*, koja je formirana jula 1983. godine. Radi na pribavljanju sećanja starešina na visokim vojnim i političkim dužnostima u JNA i iz ranijeg sastava maršalata, o Titovim kreativnim naporima i dostignućima u razvitku i modernizaciji oružanih snaga, posebno u posleratnom periodu, da bi se sačuvali izvori i proširila saznanja o Titu, kao i sve ono što nije zabeleženo a živi kao trajna slika u svesti Titovih bliskih saradnika.

Odnedavno, *Redakcija enciklopedijskih izdanja*, koja je bila u sastavu Vojnoizdavačkog zavoda, prešla je u sastav Vojnoistorijskog instituta i sada nosi naziv *Redakcija enciklopedije narodnooslobodilačkog rata 1941—1945. godine*.

Tokom dužeg vremena svog postojanja Vojnoistorijski institut je razvio široku i značajnu saradnju sa svim srodnim institucijama u zemlji kao što su: razmena naučnih informacija i publikacija;

angažovanje na zajedničkim poslovima; kontakti i konsultacije po raznim konkretnim pitanjima od interesa za naučnoistraživački rad i pisanje istorije; saradnja sa institucijama republika i pokrajina kao i pojedinaca na obradi određenih pitanja radi publikovanja u časopisu „Vojnoistorijski glasnik”.

Vojnoistorijski institut, kao naučna ustanova, član je mnogih srodnih institucija u zemlji i inostranstvu i sa njima održava čvrstu naučnu i stručnu vezu i saradnju. Vojnoistorijski institut je, pored ostalog, i član Međunarodnog komiteta za uporednu vojnu istoriju u kome aktivno radi. U svim tim udruženjima Institut ima svoje predstavnike i sarađuje po svim pitanjima koja se pokreću iz oblasti naučnoistraživačke delatnosti, popularisanja istorijske nauke, unapređenja nastave istorije i koordiniranja delatnosti od zajedničkih interesa. U izdavanju publikacija, radu arhiva, biblioteka i muzeja sarađuje sa odgovarajućim ustanovama. Sa njima razmenjuje najvažnije informacije iz oblasti istorije, arhivistike, bibliotekarstva i muzeologije.

Sve što je rečeno samo je deo jedne plodne naučne ustanove koja će uskoro proslaviti i četrdesetogodišnjicu postojanja i rada.

Pukovnik
SEKULA JOKSIMOVIC

SUMMARY

MILITARY HISTORY INSTITUTE AWARDED THE AVNOJ REWARD IN THE FIELD OF SOCIAL SCIENCES IN 1985

Among the recipients of the „Anti-fascist Assembly of National Liberation of Yugoslavia” Reward — the highest social recognition in the country for the work and creativeness — stands also the Military History Institute of the Yugoslav People's Army, which received this reward in the domain of social sciences.

The Military History Institute, within the organization of the then Propaganda Department of the Supreme Headquarters, was established by the Supreme Commander of the National Liberation Army of Yugoslavia, Marshal Tito, by his Orders of December 13, 1944, with the task of studying our National Liberation War. From that time on the Institute attained in its fruitful work significant results, becoming a general Yugoslav specialized scientific research establishment.

The basic purpose and tasks of the Military History Institute are: exploration, research and historiographical processing of our National Liberation War 1941—1945, and of historical past of nations and nationalities of Yugoslavia. In the scientific research work of the Institute the emphasis is placed on themes from the war and our revolution 1941—1945.

A great part of processing of military history is done also by the review „Military History Review” (Vojnoistorijski glasnik), which has been for 36 years published every four months. The Military History Institute has published from the day of its formation to date 369 works on over 170,000 pages. In addition to this the Institute is a member of numerous similar establishments in the country and abroad, with which it maintains close scientific and expert touch and cooperation.

RESUME

INSTITUT D'ISTORIE MILITAIRE — LAUREAT DU PRIX „AVNOJ” DANS LE DOMAINE DES SCIENCES SOCIALES EN 1985

Parmi les lauréats du Prix „AVNOJ” (Conseil antifasciste de libération nationale de Yougoslavie), titre de récompense sociale le plus important en Yougoslavie en matière du travail et de la création, se trouve, entre autres lauréats, l'Institut d'histoire militaire de l'Armée populaire yougoslave. C'est pour ses activités dans le domaine des sciences sociales que ce Prix lui a été remis.

Le Maréchal Tito, Commandant en chef de l'Armée de libération nationale de Yougoslavie, déjà au temps de la guerre, par son ordre du 13 décembre 1944, décida de la formation au sein du Département de propagande de l'Etat-major général d'un Institut d'histoire chargé d'étudier la guerre de libération nationale. Depuis cette date-là à nos jours, dans les travaux fructueux, l'Institut d'histoire militaire a marqué d'importants résultats en tant qu'institution de recherche scientifique spécialisée et d'un intérêt yougoslave général.

L'Institut d'histoire militaire a pour objectifs et tâches principaux: la recherche, l'étude et le traitement de la guerre de libération nationale de 1941 à 1945 et des guerres du passé antérieur des nations et des nationalités de Yougoslavie. Le gros des travaux de recherche de l'Institut d'histoire militaire portent sur les thèmes de la guerre et de la révolution de 1941 à 1945.

Dans l'étude de la présentation de l'histoire militaire, une grande part revient aussi à la revue „Vojnoistorijski glasnik”, qui paraît sans cesse tous les quatre mois depuis 36 ans. Depuis sa formation, l'Institut d'histoire militaire a publié 369 ouvrages sur plus de 170.000 pages. En outre, l'Institut d'histoire militaire est membre d'un grand nombre d'institutions similaires dans le pays et à l'étranger avec lesquelles il entretient des relations solides de coopération scientifique et professionnelle.

ВОЕННО-ИСТОРИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ УДОСТОВЕРЕН НАГРАДОЮ
В ОБЛАСТИ ОБЩЕСТВЕННЫХ НАУК НА 1985 ГОД

Награды „Антифашистского веча народного освобождения Югославии“, высшего общественного признания в стране, кроме остальных, удостоен и Военно-исторический институт за достижения в области общественных наук.

Верховный главнокомандующий Народно-освободительной армии Югославии Маршал Иосип Броз Тито еще в течение войны своим приказом от 13 декабря 1944 года в составе Пропагандистского отдела Верховного штаба сформировал Исторический институт для изучения Народно-освободительной войны. С этого времени Институт в своей деятельности добился больших результатов, как общегославское специализированное научно-исследовательское учреждение.

Основные цели и задачи Военно-исторического института заключаются в следующем: исследование, изучение и обработка народно-освободительной войны 1941—1945 гг. и военного прошлого народов и национальностей Югославии. Главное внимание в своей научно-исследовательской деятельности Военно-исторический институт обращает на темы, связанные с войной и революцией 1941—1945 гг.

Большой вклад в обработку военной истории вносит и журнал „Военно-исторический вестник“, который раз в четыре месяца выпускается непрерывно 36 лет. Со дня формирования, Военно-историческим институтом опубликовано 369 различных произведений, занимающих больше 170.000 печатных страниц. Кроме этого, Военно-исторический институт является членом многочисленных родственных институтов в стране и за границей, с которыми поддерживает прочные научные и специальные связи и сотрудничество.

General-pukovnik
ZORKO ČANADI

Strategija oslonca na sopstvene snage nameće nam sve složenije zadatke u razvoju društva i oružanih snaga

Drugarice i drugovi,

Imam prijatnu dužnost da, u ime saveznog sekretara za narodnu odbranu, uručim Nagradu „22. decembar” starešinama oružanih snaga i zaslužnim stvaraocima za izvanredne rezultate postignute u rukovođenju i komandovanju jedinicama naše armije, naučnoistraživačkom radu i pronalazaštvu.

Ovogodišnju Nagradu „22. decembar” dodeljujemo u godini u kojoj proslavljamo jubilej pobede nad fašizmom i 40 godina života i rada u slobodi. Zato, s pravom, možemo reći da ona na najbolji mogući način simbolizuje kontinuitet našeg razvoja i potvrđuje jedinstvo teorije klasika marksizma o naoružanom narodu i naše revolucionarne prakse.

Uspesi koje ste postigli u rukovođenju i komandovanju rezultat su stvaralačkog pristupa izvršavanju svakodnevnih zadataka, visoke sposobnosti organizovanja rada i besprekornog funkcionisanja vojne organizacije u vašim jedinicama. Rukovođenje i komandovanje jedinicama, štabovima i ustanovama naših oružanih snaga predstavlja vrlo složen proces koji od starešina zahteva visoko vojnostručno znanje, stalnu brigu za ljude i sposobnost da se angažuju na svim zadacima, kako bi se obezbedila optimalna organizacija rada i stvorila takva atmosfera u radu i međusobnim odnosima koja motiviše

ljude na veće napore i zalaganje u izvršavanju postavljenih zadataka. A, za to je potrebno da naš svakodnevni rad bude zasnovan na naučno verifikovanim saznanjima.

Strategija oslonca na sopstvene snage, za koju smo se opredelili i koja se neprekidno potvrđuje kao jedino ispravna, nameće nam sve složenije zadatke u razvoju društva i oružanih snaga. Svjesni opasnosti koje nose postojeći vojno-politički odnosi u svetu, prinuđeni smo da jačamo našu odbrambenu sposobnost, što u uslovima ostvarivanja politike ekonomske stabilizacije od nauke očekuje iznalaženje najracionalnijih rešenja.

U današnjim uslovima koji se odlikuju brzim promenama i velikim dostignućima u svim oblastima društvenog života, nauka najneposrednije utiče na razvoj proizvodnih snaga i svih segmenata našeg socijalističkog samoupravnog društva. Iz poznate činjenice da su naše oružane snage, kao jedinstvena oružana sila radnih ljudi i građana, naroda i narodnosti, integralni deo sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, a time i našeg društveno-političkog sistema, proizlazi zaključak da je za njihovu izgradnju i jačanje neophodno da društvo angažuje sav stvaralački potencijal svojih ljudi.

Oružane snage Jugoslavije su u izvršavanju svojih zadataka na čuvanju integriteta i nezavisnosti naše zemlje, uz oslanjanje na naučne potencijale društva, istovremeno razvijale vlastiti naučni kadar i stvarale potrebne uslove za intenzivan naučnoistraživački rad.

Celokupne odbrambene pripreme zemlje i razvoj i opremanje oružanih snaga zasnovani su na rezultatima naučnoistraživačkog rada iz oblasti društvenih i moralno-političkih činilaca odbrane, na usvajanju vrhunskih dostignuća u oblasti tehnologije, na sagledavanju vojnih, tehničkih i organizacijskih elemenata koji će određivati karakter eventualnog rata. Otuda su i naši zahtevi prema nauci sve veći, ali je veća i naša briga za njen razvoj. Moramo još više povezati teorijsku misao s praksom, pri čemu je praksa kriterijum istine i osnova za dalji razvoj naučnih saznanja.

U skladu s takvim opredeljenjem, ove godine naučne institucije u našim oružanim snagama uspešno su radile, u saradnji sa srodnim institucijama u društvu, na brojnim istraživačkim projektima i zadacima u svim naučnim oblastima. Rezultati takvog rada u proteklom godinama jasno su uočljivi. Sve više novog naoružanja i opreme razvijeno je u našim institucijama i izrađeno u našim organizacijama udruženog rada. Istovremeno smo razvili svoj naučni kadar, sposoban da iznalazi najadekvatnija rešenja u skladu s vlastitim mogućnostima i resursima.

Nalazimo se pred novim petogodišnjim planskim periodom, koji ce, i pored poznatih poteškoća na ekonomskom planu, predstavljati dalji korak u modernizaciji oružanih snaga. U tom smislu, od jugoslovenske, a posebno od naše vojne nauke, očekuje se da obezbedi dalju razradu koncepcijskih i doktrinarnih stavova o celokupnim odbrambenim pripremama zemlje i izgradnji i opremanju oružanih snaga.

Drugarice i drugovi, vi ste svojim entuzijazmom i stvaralačkim odnosom prema radu na najbolji mogući način doprineli jačanju našeg samoupravnog socijalističkog društva i ostvarivanju zahteva za neprekidno jačanje naše odbrambene snage na Titovom revolucionarnom putu. Uveren sam da će ove nagrade predstavljati podstrek za nova pregnuća ne samo vama već i drugim starešinama i naučnim radnicima u našim oružanim snagama. Čestitam vam Nagradu i želim mnogo uspeha u budućem radu.

Nagrada „22. decembar” — priznanje i podsticaj entuzijazmu i stvaralaštvu

Povodom Dana Jugoslovenske narodne armije savezni sekretar za narodnu odbranu, admiral flote Branko Mamula, dodelio je Nagradu „22. decembar” osmorici starešina OS i zaslužnim stvaraocima čija su dela ocenjena kao najuspešnija u 1985. godini. Time je nagrađenima odati priznanje za najbolja ostvarenja iz oblasti vojne teorije i ratne veštine, društvenih, tehničkih i medicinsko-bioloških nauka, pronalazaštva i tehničkih unapređenja i za naročite uspehe u rukovođenju i komandovanju jedinicama i ustanovama naših oružanih snaga.

Nagrade su dobili:

1. Iz oblasti vojne teorije i ratne veštine, general-potpukovnik u penziji *Jovo Ninković*, za delo *Nastanak i razvoj ratne operacije*.
2. Iz oblasti društvenih nauka, general-pukovnik *Drago Nikolić*, za delo *Razvoj političkih organa u JNA*.
3. Iz oblasti tehničkih nauka, major dr *Savo Glišić*, za delo *Sinhronizacija signala sa ekspanovanim spektrom* i major *Radoslav Stojić*, za delo *Prilog sintezi dinamičkog upravljanja letom aviona*.
4. Iz oblasti medicinsko-bioloških nauka, pukovnik prof. dr sci med. *Margita Janjić*, za delo *Prilog izučavanju kliničke slike pozne postprandijalne hipoglikemije*.
5. Za izvanredne uspehe u rukovođenju i komandovanju, general-potpukovnik *Zdravko Dimić*, potpukovnik mr *Dragoljub Ojdanić* i rezervni kapetan I klase *Janez Presl*.

Ovo najviše priznanje saveznog sekretara za narodnu odbranu nagrađenima je na prigodnoj svečanosti, održanoj 19. decembra 1985. godine u Domu JNA u Beogradu, uručio načelnik Generalštaba JNA general-pukovnik *Zorko Čanadi*.

Komisija za izbor i predlaganje pojedinaca za Nagradu „22. decembar” u sastavu: general-potpukovnik Josip Gregorić, predsednik komisije; pukovnik dr Radovan Radinović; pukovnik prof. dr sci med. Antun Marjanac; pukovnik Anastas Paligorić dipl. mašinski inženjer; pukovnik prof. dr Milan Vučinić; pukovnik dr Mirko Marinković i potpukovnik mr Bogoljub Hristov, predložila je za ovo visoko priznanje one autore čija dela i rezultati u radu predstavljaju naučni i stvaralački doprinos ne samo razvoju oružanih snaga već sistema opštenarodne odbrane i društvene samozaštite u celini, kao i daljem razvoju koncepcijskih i doktrinarnih stavova o vođenju opštenarodnog odbrambenog rata. Tako će i ovogodišnja Nagrada „22. decembar” predstavljati snažan podsticaj za još čvršće povezivanje teorije i prakse u našim ukupnim odbrambeno-zaštitnim pripremama zemlje. Iz obrazloženja komisije prenosimo ocene nagrađenih dela.

Nagrađeno delo *Nastanak i razvoj ratne operacije*, autora general-potpukovnika Jove Ninkovića, predstavlja originalnu dijalektičku analizu nastanka i razvoja operacija, kao specifične ratne pojave, koju istražuje operatika kao grana ratne veštine. Autor na teorijski i metodološki veoma korektan način izlaže rezultate istraživanja vrlo reprezentativnog uzorka ratnih operacija u ratovima vođenih poslednjih 200 godina. U empirijskoj građi koju je prikupio analizom ratnih zbivanja u novijoj istoriji ratova, on uočava i sagledava relevantne činioce koji su doveli do pojave ratne operacije, prati njen istorijski razvoj i ukazuje na njene razvojne tendencije u budućnosti sa stanovišta vojne teorije uopšte i posebno naše teorije ratne veštine. Time general Ninković, na marksistički metodološki način, na jednom mestu spaja prošlost, sadašnjost i budućnost radi saznanja istine o minulom i sadašnjem, ali pre svega radi uočavanja pravilnosti koje će uslovljavati i budući razvoj.

Delo *Nastanak i razvoj ratne operacije* veoma bogato upotrebjuje do sada ostvarena saznanja o operaciji i operatici i predstavlja solidne oslonce za daljnji razvoj ove grane ratne veštine. Delo će pobuditi nova istraživanja i promišljanja ove izuzetno složene i interesantne naučne i praktične doktrinarne problematike. Ono će, uz to, imati i veoma značajnu praktičnu ulogu, jer će iz njega učiti generacije pitomaca i slušalaca visokih vojnih škola o nastanku i razvoju operacije kao ratne pojave, ali i kako se na marksistički utemeljen način postavlja i razrešava jedan veoma složeni naučni problem.

Knjiga *Razvoj političkih organa u Jugoslovenskoj narodnoj armiji*, autora general-pukovnika dr Draga Nikolića, predstavlja prvu celovitu studiju o razvoju političkih organa u JNA. U našoj armiji politički rad je bio i ostao po svome značaju među primarnim

pretpostavkama njenog uspešnog razvoja i uspešnog ostvarivanja društvene uloge, jer je on neposredno u funkciji revolucionarne i patriotske svesti. Politički organi naše armije — od legendarnih političkih komesara, preko politodela, do njihovih savremenih oblika, kao organizatori političkog rada bili su i ostali nezamenljivi faktori ukupnog armijskog razvoja. Njihova evolucija odražava uslove u kojima se naša armija razvijala i izvršavala svoje zadatke. Spoznaja dijalektičke dinamike i suštine njihove evolucije je neophodna, ali ne samo kao istorija već kao pouka za budućnost.

Po svom kvalitetu, ovo delo spada u onaj nivo koji ostvaruju istraživači nošeni snažnim motivima, istraživačkom strašću, rukovođeni visokom ličnom intelektualnom etikom koju karakteriše principijelnost, odanost istini događaja i vremena. Svojim sadržajem i obimom ono je racionalno. Za ovo delo, kvalitet više čini okolnost što se u njemu bez teškoća prepoznaje i iskustvena kompetentnost autora.

Rad pod naslovom *Sinhronizacija signala sa ekspanovanim spektrom*, autora majora dr Save Glišića, dipl. inž., predstavlja sintezu naučnoistraživačkih i pedagoških rezultata koje je autor ostvario u proteklom periodu. U ovom delu se razmatraju signali koji se pretežno koriste u vojnim komunikacijama i signali koji se koriste u mikrotalasnom području za potrebe vođenja, radio-lokacije i mikrotalasne komunikacije. U knjizi su obrađene mogućnosti i prednosti koje pruža primena najsavremenijih tehnologija u realizaciji ovih sistema. Sistemi sa ekspanovanim spektrom imaju raznovrsnu vojnu primenu, oni su osnov za rešavanje budućih telekomunikacionih sistema, sistema vođenja i radio-lokacionih sistema otpornih na radio-izviđanje i radio-ometanje.

Nagrađeni rad majora dr Save Glišića predstavlja prvu i za sada jedinu pedagoški uređenu literaturu iz ove oblasti u našoj zemlji.

Rad pod naslovom *Prilog sintezi dinamičkog upravljanja letom aviona*, autora majora dr Radoslava Stojića, predstavlja originalan doprinos u domenu sinteze zakona upravljanja letom aviona na osnovu njegovih tačnih dinamičkih jednačina leta. Autor je u radu dao model kretanja aviona kao krutog tela sa šest stepeni slobode, formirao model koji opisuje odstupanja od zadatog kretanja i dao način određivanja nominalnog upravljanja, kojim se realizuje prostorna putanja aviona u odsustvu poremećaja. Usvajajući decentralizovani koncept upravljanja, autor je izvršio stabilisanje zadatog kretanja uzimajući u obzir optimalnost upravljanja. Na osnovu postavljene metodologije razvijena je programska podrška, kojom se automatizuje proces projektovanja sistema upravljanja letom aviona.

Valjanost primenjenog postupka sinteze potvrđena je u radu na primeru našeg borbenog aviona „Orao”. Rad ima veliku upotrebnu vrednost, jer je razrađena metodologija implementacije upravljačkih algoritama na mini i makroračunarima. Naučni doprinos autora je primenljiv na projektovanje savremenih borbenih letilica.

Rad pod naslovom *Prilog izučavanju kliničke slike pozne postprandijalne hipoglikemije* autora pukovnika dr sci med. Margite Janjić, predstavlja originalan rad u izučavanju pojave hipoglikemije na 3 do 5 sati posle jela kod određene kategorije ljudi, obično mlađih i smatranih zdravim. Fenomen pozne postprandijalne hipoglikemije najčešće se ispoljava u vidu iznenadnog sužavanja psihofizičkih sposobnosti i predstavlja rizik naročito za one čije dužnosti zahtevaju visok stepen koncentracije i pravovremeno reagovanje. To su vozači motornih vozila, piloti, navigatori, radaristi, stražari, osmatrači itd. Dr Janjić je svojim istraživanjem otkrila 16 novih, do tada neopisanih, simptoma i upotpunila kliničku sliku postprandijalne hipoglikemije.

Primenjujući metodologiju naučnoistraživačkog rada fenomen je proučavala u njegovoj prirodnoj pojavi kod osoba u kojih se on povremeno javlja, a zatim je istu metodologiju primenila na eksperimentalnom modelu. Po značaju problematike koju je izučavala, delo pukovnika dr sci med. Margite Janjić ima izuzetnu vrednost u našoj medicinskoj literaturi i predstavlja prvu publikaciju ove vrste u nas.

General-potpukovnik *Zdravko Dimić*, kao komandant armijske oblasti, u radu i rukovođenju pokazao je puni smisao za organizaciju, odgovornost visokog stepena i sposobnost motivisanja potčinjenih za samopregoran i odgovoran rad na jačanju borbene gotovosti jedinica. Armijska oblast, na čelu sa generalom Dimićem, u 1985. godini postigla je zapažene rezultate u ukupnoj borbenoj izgradnji, posebno u borbenoj gotovosti, a u okviru nje u oblasti borbene obuke i vaspitanja.

Kao starešina naših oružanih snaga, shvatajući značaj stalnog unapređenja organizacije i metoda rada, neprekidno je podsticao potčinjene starešine na traganje za novim praktičnim rešenjima, posebno u oblastima rukovođenja i komandovanja i borbene obuke i vaspitanja. U posebne doprinose generala Dimića može se uvrstiti i velik napredak koji je u jedinicama i ustanovama armijske oblasti postignut u racionalizaciji i efikasnijem korišćenju materijalno-tehničke baze za obuku mirnodopskog i ratnog sastava.

Poseban lični doprinos, general Dimić je dao uspehu vojne parade kojom je komandovao, održane povodom proslave četrdesete godišnjice Dana pobeđe nad fašizmom. Paradu je, kao što je poznato,

čitava naša javnost i najviše političko i vojno rukovodstvo ocenilo vrlo visokom ocenom.

Navedeni i drugi postignuti rezultati u primeni koncepcije opšte-narodne odbrane i društvene samozaštite u praksi, unapređenju rukovođenja i komandovanja i jačanju borbene gotovosti jedinica, generala Dimića svrstavaju među najuspešnije komandante u pro-tekloj godini.

Potpukovnik mr *Dragoljub Ojdanić*, kao ličnost, starešina i komandant odlikuje se izuzetnim smislom za rukovođenje i koman-dovanje i visokim stepenom odgovornosti u izvršavanju zadataka koji su mu povereni. Umešno je razvio svestranu stvaralačku aktiv-nost i postigao visoke rezultate u podizanju borbene gotovosti jedi-nice kojom komanduje.

Ispoljavajući puno pregalaštvo, znanje i sposobnost u izvršava-nju zadataka, jačanju i izgradnji borbene gotovosti jedinice, potpu-kovnik Ojdanić je za relativno kratko vreme uspeo da svoje visoko stručno i teorijsko znanje na najbolji način pretvori u praksu i time da puni lični doprinos borbenoj izgradnji i jačanju moralno-političkog jedinstva jedinica kojom komanduje. Sve to, kao i rezul-tati koje je postigao u rukovođenju i komandovanju bili su razlog da potpukovnik Ojdanić bude izabran za dodelu ove nagrade.

Rezervni kapetan I klase *Janez Presl*, pored brojnih obaveza u svojoj radnoj organizaciji, društveno-političkim organizacijama i društveno-političkoj zajednici, umešno je razvio svestranu stvaralačku aktivnost i postigao vrlo značajne rezultate u razvoju, organizovanju i borbenoj izgradnji jedinice Teritorijalne odbrane kojom komanduje. Kapetan Presl je aktivan društveno-politički radnik, što mu je omogućilo da se u borbenoj izgradnji jedinice osloni na široku bazu i rukovodstvo DPZ i DPO u svojoj sredini.

Lična sposobnost, obrazovanje, odgovornost i smisao za ruko-vođenje i komandovanje kapetana Presla, doprineli su da dužnost komandanta jedinice Teritorijalne odbrane obavlja veoma uspešno, čime je doprineo da se jedinica kojom komanduje proglasi najboljom u Teritorijalnoj odbrani u 1985. godini.

M. B.

SUMMARY

THE REWARD „22. DECEMBAR” — A RECOGNITION AND ENCOURAGEMENT TO ENTHUSIASM AND CREATIVENESS

On the occasion of celebration of the Yugoslav People's Army Day, the Federal Secretary for National Defense, Admiral of the Fleet Branko Mamula, conferred the „22. decembar” Reward to eight armed forces officers deserving creators whose works have been assessed as the most successful in 1985. The Reward recipients are: Jovo NINKOVIĆ, Lt. General, ret., for the work *Origins and Development of War Operation*; Drago NIKOLIĆ, Col. General, for the work *Development of Political Organs in the YPA*; dr Savo GLIŠIĆ, Major, for the work *Synchronization of Signals with Expanded Spectrum*; Radoslav STOJIC, Major, for the work *A Contribution to the Synthesis of Dynamic Controlling of the Aircraft Flight*; Prof. dr sci med Margita JANJIC, Colonel, for the work *A Contribution to the Exploration of the Clinical Picture of the Advanced Post-prandial Hypoglycemia*; for extraordinary successes in command and control: Zdravko DIMIĆ, Lt. General, mr Dragoljub OJDANIĆ, Lt. Colonel and Janez Presl, Captain 1st Class, res.

The recipients of the Reward were handed the Reward and congratulated, on behalf of the Federal Secretary for National Defence, by the Chief of the General Staff of the YPA, Col. General Zorko ČANADI.

RESUME

LE PRIX „LE 22 DECEMBRE” — UN TITRE DE RECONNAISSANCE ET DE STIMULANT DE L'ENTHOUSIASME ET DE LA CREATION

A l'occasion du Jour de l'Armée populaire yougoslave, l'amiral de flotte Branko Mamula, Secrétaire fédéral à la défense nationale, a décerné le prix „Le 22 décembre” aux huit officiers des forces armées, dont les oeuvres méritoires ont été jugées comme étant les plus remarquables au cours de l'année 1985. Les lauréats sont: le général de division à la retraite Jovo Ninković pour son oeuvre *Conception et évolution d'une opération de guerre*; le général d'armée dr. Drago Nikolić pour son oeuvre *Le développement des organes politiques dans l'APY*; le commandant dr. Savo Glišić pour son oeuvre *Synchronisation des signaux au spectre élargi*; le commandant Radoslav Stojić pour son oeuvre *Contribution à la synthèse de la direction dynamique de l'avion en vol*; le colonel prof. de science med. Margita Janjić pour son oeuvre *Contribution à l'étude du tableau clinique de l'hypoglycémie postprandiale tardive*; pour leurs excellents succès atteints dans le domaine de la direction et du commandement: le général de division Zdravko Dimić, le lieutenant-col. mr. Dragoljub Ojdanić et le capitaine de première classe de réserve Janez Presl.

Au nom du Secrétaire fédéral à la défense nationale, les prix ont été remis aux lauréats par le chef de l'état-major général de l'APY général de division Zorko Čanadi.

НАГРАДА „22 ДЕКАБРЯ” — ПРИЗНАНИЕ И ПООЩРЕНИЕ К
ЭНТУЗИАЗМУ И ТВОРЧЕСТВУ

По случаю Дня Югославской народной армии, Союзный секретарь народной обороны адмирал флота Бранко Мамула удостоил награды „22 декабря” восемь офицеров вооруженных сил и заслуженных создателей, труды которых получили высшие оценки в 1985 году. Награды удостоены: генерал-полковник в отставке Йово Нинкович за труд „Возникновение и развитие военной операции”; майор д-р Саво Глишич за труд „Синхронизация сигналов с экспандированным спектром”; майор Радослав Стоич за труд „К вопросам синтеза динамического управления полетом самолета”; полковник проф. д-р мед. наук Маргита Янич за труд „К вопросам изучения клинической картины поздней постпрандиальной гипогликемии”; за большие успехи, достигнутые в управлении и командовании, генерал-лейтенант Здравко Димич, подполковник кандидат наук Драголюб Ойданич и запасной капитан I класса Янез Пресл.

От имени Союзного секретаря народной обороны награжденных приветствовал и вручил награды начальник Генштаба ЮНА генерал-полковник Зорко Чанади.